

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2025 КРАСНОРУЦЬКИЙ О. О., МАРЕНИЧ Т. Г., КАЛЬЧЕНКО М. М., ШЕРСТЮК О. В.

УДК 658.5:338.432
JEL Classification: L10; P42

Красноруцький О. О., Маренич Т. Г., Кальченко М. М., Шерстюк О. В.

Концептуальні засади оцінювання економічного потенціалу аграрних підприємств

Статтю присвячено узагальненню невирішених проблемних теоретико-методологічних питань та обґрунтуванню концептуальних засад оцінки економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Стверджується, що наявний обсяг економічного потенціалу та темпи його зростання суттєво впливають на підвищення конкурентоспроможності, фінансової стійкості та ефективності господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Систематично контролюючи реалізацію економічного потенціалу, можна коригувати внутрішні можливості, виявляти приховані резерви, запобігати кризовим ситуаціям, формувати програму дій на майбутнє. Встановлено, що, незважаючи на значну кількість наукових публікацій з проблеми оцінки економічного потенціалу підприємства, аналіз літературних джерел засвідчив невирішеність кола питань щодо: розмежування понять «оцінка» та «оцінювання», які часто ототожнюються та вживаються як синоніми; відсутність достатньо чіткої наукової позиції щодо визначення принципів оцінювання потенціалу; недостатня увага науковців до критеріїв оцінювання потенціалу підприємства; обґрунтування цільової спрямованості оцінювання економічного потенціалу підприємства та напрямів його оцінки; полеміка оцінки економічного потенціалу підприємства в натуральному та вартісному вираженні; значна кількість методів оцінювання потенціалу підприємства, що потребує системності; визначення окремих оціночних показників економічного потенціалу підприємства, що більш тісно пов'язано з ефективністю його реалізації. Оцінювання величини економічного потенціалу сільськогосподарського підприємства представлено як упорядкований і цілеспрямований процес визначення в грошовому виразі вартості виробничо-технологічного, агрологічного й інноваційно-інвестиційного потенціалів з урахуванням спрямованості динаміки показників ефективності їх реалізації. Якісна оцінка має передбачати відповідність принципам, методичним підходам, методам, процедурам оцінювання та обґрунтованим припущенням, які компанія може зробити в розрахунках. Концептуальна основа оцінки потенціалу підприємства включає сукупність принципів, цілей і завдань оцінки потенціалу, критеріїв, підходів і методів оцінки його вартості. Запропоновані принципи оцінювання потенціалу підприємства, які повністю корелюють з визначеними критеріями цих принципів, сприятимуть задоволенню потреб суб'єктів господарювання в актуальній та достовірній інформації щодо вартості та ефективності реалізації потенціалу для прийняття відповідних управлінських рішень. Обґрунтовано, що головним критерієм оцінювання економічного потенціалу аграрного підприємства є збільшення знов створеної вартості (чистої продукції), що генерується суб'єктом господарювання. Доведено, що методологічно некоректно в контексті оцінки економічного потенціалу сільськогосподарського підприємства оцінювати його в натуральних вимірниках за обсягом економічних ресурсів, які використовує підприємство, та кількістю продукції, робіт і послуг, які підприємство може реалізувати. Зроблено висновок, що методологія оцінки економічного потенціалу підприємств поєднує три загально визначені підходи, для кожного з яких характерні свої методи та прийоми: дохідний підхід; порівняльний (ринковий) підхід; витратний підхід. Водночас окремі методики мають ряд модифікацій і різновидів, що створює додаткові труднощі при їх ідентифікації та використанні. Зазначається, що всі методи оцінювання потенціалу підприємства мають недоліки та обмеження. Загалом на сьогодні розроблено значну кількість методик оцінки потенціалу підприємства, але системності та системності у поглядах науковців немає, що створює проблемне поле для подальших досліджень у цій предметній галузі.

Ключові слова: потенціал підприємства, економічний потенціал підприємства, оцінка, оцінювання, методичні підходи, метод оцінки, управління.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-172-180>

Табл.: 1. **Бібл.:** 21.

Красноруцький Олексій Олександрович – доктор економічних наук, професор, виконуючий обов'язки директора, Інститут тваринництва НААН України (вул. Тваринників, 1а, Харків, 61026, Україна)

E-mail: oleksiy.krasnorutsky@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1744-3257>

Маренич Тетяна Григорівна – доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу економіки, менеджменту та трансферу інновацій у тваринництві, Інститут тваринництва НААН України (вул. Тваринників, 1а, Харків, 61026, Україна)

E-mail: thmarenych2020@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3162-7394>

Кальченко Микола Миколайович – кандидат економічних наук, докторант, Інститут тваринництва НААН України (вул. Тваринників, 1а, Харків, 61026, Україна)

E-mail: Jobua888@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2977-5049>

Шерстюк Олександр Валерійович – кандидат економічних наук, докторант, Інститут тваринництва НААН України (вул. Тваринників, 1а, Харків, 61026, Україна)

E-mail: oleksandr.sherstiuk@online.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6426-3738>

UDC 658.5:338.432

JEL Classification: L10; P42

Krasnorutskyy O. O., Marenych T. H., Kalchenko M. M., Sherstuk O. V. The Conceptual Principles of Evaluating the Economic Potential of Agricultural Enterprises

The article is dedicated to summarizing unresolved theoretical and methodological issues and substantiating the conceptual foundations for assessing the economic potential of agricultural enterprises. It is asserted that the existing volume of economic potential and the rate of its growth significantly influence the enhancement of competitiveness, financial stability, and efficiency of the economic activities of agricultural enterprises. By systematically monitoring the implementation of economic potential, it is possible to adjust internal capabilities, identify hidden reserves, prevent crisis situations, and formulate a program of action for the future. It is found that, despite the significant number of scientific publications on the issue of assessing the economic potential of an enterprise, the analysis of literary sources has revealed unresolved issues regarding: the differentiation of the concepts of «assessment» and «evaluation», which are often equated and used as synonyms; the lack of a sufficiently clear scientific position on defining the principles of potential evaluation; insufficient attention from scientists to the criteria for evaluating the potential of an enterprise; the substantiation of the targeted orientation of evaluating the economic potential of an enterprise and the directions of its evaluation; the debate over assessing the economic potential of an enterprise in both natural and monetary terms; the significant number of methods for evaluating the potential of an enterprise, which requires systematization; the determination of individual indicators of assessment of the economic potential of an enterprise, which is more closely related to the efficiency of its implementation. The assessment of the magnitude of the economic potential of an agricultural enterprise is presented as an organized and purposeful process of determining the monetary value of production-technological, agro-ecological, and innovative-investment potentials, taking into account the direction of the dynamics of the efficiency indicators of their implementation. A qualitative assessment should ensure compliance with the principles, methodological approaches, methods, evaluation procedures, and well-founded assumptions that the company can make in calculations. The conceptual basis for assessing the potential of an enterprise includes a set of principles, goals, and objectives for potential assessment, criteria, approaches, and methods for assessing its value. The proposed principles for evaluating the potential of an enterprise, which fully correlate with the defined criteria of these principles, will contribute to meeting the needs of economic entities for relevant and reliable information regarding the value and effectiveness of potential implementation for making appropriate managerial decisions. It is substantiated that the main criterion for evaluating the economic potential of an agricultural enterprise is the increase in newly created value (net output) generated by the economic entity. It is proved that it is methodologically incorrect, in the context of assessing the economic potential of an agricultural enterprise, to evaluate it in physical terms based on the volume of economic resources used by the enterprise and the amount of products, works, and services that the enterprise can market. It has been concluded that the methodology for assessing the economic potential of enterprises combines three generally recognized approaches, each characterized by its own methods and techniques: the income approach; the comparative (market) approach; the cost approach. Along with this, individual methodologies have a number of modifications and varieties, which creates additional difficulties in their identification and use. It is noted that all methods of evaluating the potential of an enterprise have drawbacks and limitations. Overall, a significant number of methodologies for assessing the potential of an enterprise have been developed to date, but there is a lack of consistency and coherence in the views of researchers, which creates a problematic field for further research in this subject area.

Keywords: enterprise potential, economic potential of the enterprise, assessment, evaluation, methodological approaches, assessment method, management.

Tabl.: 1. Bibl.: 21.

Krasnorutskyy Oleksiy O. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Acting Director, Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (1a Tvarynykiv Str., Kharkiv, 61026, Ukraine)

E-mail: oleksiy.krasnorutskyy@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1744-3257>

Marenych Tetiana H. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Chief Research Scientist, Department of Economics, Management and Transfer of Innovations in Livestock Farming, Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (1a Tvarynykiv Str., Kharkiv, 61026, Ukraine)

E-mail: thmarenych2020@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3162-7394>

Kalchenko Mykola M. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree, Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (1a Tvarynykiv Str., Kharkiv, 61026, Ukraine)

E-mail: Jobua888@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2977-5049>

Sherstuk Oleksandr V. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree, Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (1a Tvarynykiv Str., Kharkiv, 61026, Ukraine)

E-mail: oleksandr.sherstuk@online.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6426-3738>

Вступ. Найважливіша величина економічного потенціалу та темпи його нарощування суттєво впливають на підвищення конкурентоспроможності, фінансової стійкості, ефективності господарської діяльності аграрних підприємств. За систематичного контролю за реалізацією економічного потенціалу можна коригувати внутрішні можливості, виявляти приховані резерви, запобігати кризовим ситуаціям,

формувати програму дій на перспективу. Нині в умовах воєнного часу відновлення та нарощування економічного потенціалу аграрних підприємств є одним з основних факторів їх подальшого розвитку та функціонування. Практика діяльності підприємств аграрної сфери свідчить, що вони зазвичай повністю не використовують свій сформований економічний потенціал через неналежне його управління.

Підвищити рівень ефективності управління ним можливо завдяки, перш за все, використанню сучасних методів його діагностики та оцінювання. Незважаючи на великий обсяг теоретичних і методичних розробок вчених щодо оцінки економічного потенціалу, його складових та ефективності реалізації, визначення концептуальних принципів оцінювання все ще викликає труднощі.

Найбільш вагомими здобутками щодо сутності категорії «потенціал підприємства», видів потенціалу, порядку їх формування, оцінки та управління викладено в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед них варто зазначити роботи: Гудзь Ю. Ф. [1; 2], Ємельянова О. Ю. [3], Железняк В. В. [4], Жилінської Л. О. [5], Краснокутської Н. С. [6; 7], Лапіна Є. В. [8], Лисенко А. М. [9], Мармуль Л. О. [10], Николюк О. М. [11], Рудаченко О. О. [12] та ін. Попри значні теоретико-методологічні розробки та численні дослідження з цієї теми, аналіз наукової літератури показав, що не існує єдиного підходу до визначення сутності, порядку оцінки величини та ефективності реалізації економічного потенціалу аграрних підприємств, а також системного уявлення концептуальних основ його оцінювання.

Метою статті є узагальнення нерозв'язаних теоретико-методологічних проблем та обґрунтування концептуальних засад оцінки економічного потенціалу аграрних підприємств на основі аналізу наукових джерел.

Нині в економічній літературі з проблем потенціалу підприємства, як свідчить аналіз, бракує загальновизнаної концепції оцінювання потенціалу підприємства, а існуючі концептуальні підходи носять розрізнений характер. Розробка концепції оцінювання, як цілісної системи поглядів на розуміння цього процесу, має ґрунтуватися на баченні сутності потенціалу та його структури, яке кардинально не співпадає у різних науковців. Проте розгляд цього питання не є завданням цього дослідження.

На думку Рудаченко О. О. та Єсіної В. О., залежно від базового критерію оцінки серед існуючих концепцій можна виділити ресурсну, порівняльну та результатну [12, с. 121]. Мармуль Л. і Лугова О. стверджують, що існує дві основні концепції оцінки потенціалу підприємства. Прихильники першої пропонують здійснювати розрахунки, враховуючи заміненість ресурсів відповідно до їх продуктивності. Але цей метод стосовно аграрного сектора, на думку вчених, є неприпустимим, оскільки не можна замінити землю – головний засіб виробництва в сільському господарстві – ні працею, ні капіталом. Прихильники другої концепції вважають за необхідне спочатку визначити вклад кожного ресурсу у виробництво продукції, а потім на основі отриманих коефіцієнтів розрахувати виробничі можливості підприємства. Але, як вважають дослідники, цей метод не враховує природно-економічних особливостей, тому не забезпечує необхідної точності [10, с. 26]. Тобто зазначені концепції оцінки потенціалу аграрного підприємства потребують або додаткового обґрунтування, або спростування.

Комплексний підхід до засад оцінювання потенціалу підприємства, на наш погляд, передбачає сукупність принципів, мети і завдань оцінювання потенціалу, критеріїв, підходів та методів оцінювання його вартості. До речі, в нормативних актах та більшості наукових публікацій поняття

«оцінка» і «оцінювання» ототожнюються та вживаються як синоніми. Проте, на наш погляд, ці поняття не є ідентичними. Оцінюванням слід вважати процес визначення вартості об'єкта оцінки, а оцінкою – кінцевий результат цього процесу, що відображає вартість об'єкта в грошовому виразі. Оцінювання вартості економічного потенціалу аграрного підприємства можна визначити як систематизований і цілеспрямований процес визначення в грошовому еквіваленті вартості виробничо-технологічного, агроекологічного та інноваційно-інвестиційного потенціалів, з урахуванням динаміки показників їх ефективності реалізації. Якісне оцінювання повинно включати дотримання принципів, методичних підходів, методів, оціночних процедур та обґрунтованих припущень, які можуть бути застосовані підприємством у розрахунках. Схема оцінки потенціалу підприємства повинна включати наступні етапи: встановлення об'єктів оцінки, вибір інструментів оціночного процесу, збір статистичної інформації, проведення оцінки, аналітична обробка результатів.

Варто нагадати, що згідно з Національним стандартом № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» в оціночній діяльності принципи оцінки – це покладені в основу методичних підходів основні правила оцінки майна, які відображають соціально-економічні фактори та закономірності формування вартості майна [15]. Незалежна оцінка майна проводиться з дотриманням принципів корисності, попиту і пропонування, заміщення, очікування, граничної продуктивності, внеску найбільш ефективного використання. Нині в діючих нормативно-правових актах, крім принципів незалежної оцінки майна, чітко обґрунтовано принципи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, оцінки облікових об'єктів та принципи аудиту.

Принципи бухгалтерського обліку є ключовим елементом методології бухгалтерії та основою для розробки єдиних правил ведення обліку та складання фінансової звітності, що є обов'язковими для всіх підприємств. Вони гарантують і захищають інтереси користувачів фінансової інформації [16]. Законодавче закріплення принципів бухгалтерського обліку зменшує ризики маніпуляцій та фальсифікації фінансової інформації, сприяючи її прозорості, надійності та зміцненню довіри інвесторів. Однак теоретичні визначення кожного принципу у законодавстві наведені лише загально, що створює можливості для різних трактувань і застосування їх на практиці бухгалтерами підприємств. Це може призвести до спотворення даних бухгалтерського обліку, отримання недостовірної інформації та ухвалення неефективних управлінських рішень. Таке бачення дає привід деяким дослідникам стверджувати, що «фінансова звітність, яка використовується на практиці, дає дуже обмежене уявлення про реальну економічну ситуацію в компанії, слабо відображає інформацію про потенціал її зростання і не розкриває відомості про те, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси, активи та можливості для отримання економічних вигід у майбутньому ...» [17, с. 363]. Однак, історія людства і розвиток бухгалтерського обліку лише підкреслюють безальтернативність і значимість фінансової інформації у прийнятті рішень різними зацікавленими особами.

Принципами аудиту є основні засади, за допомогою яких здійснюється аудиторська діяльність. Міжнародні принципи аудиту, що регулюють аудиторську діяльність, регламентовано міжнародним стандартом аудиту 200 «Мета та загальні принципи аудиторської перевірки фінансових звітів». Перевірка фінансової інформації виконується з метою висловлення незалежної думки про діяльність суб'єкта господарювання. Саме підтверджена аудиторським звітом фінансова звітність підприємства забезпечує довіру користувачів до її показників.

Аналіз економічної літератури показав, що в галузі оцінювання потенціалу підприємства ще не сформульовано достатньо чітких наукових підходів щодо принципів оцінки. Взагалі принцип (лат. *principium* – начало, основа) повинен визначати всі наступні положення, які ви-

пливають з його твердження. У працях [1, с. 70; 5, с. 54] виділяються наступні принципи оцінки економічного потенціалу підприємства: системність; відповідність; узгодженість; варіантність; оптимальність; комплексність; адекватність; ефективність (або рентабельність) процесу оцінки; детермінізм; додатковість; раціональність; порівняння; безперервність; гнучкість. На наш погляд, не всі зазначені принципи у відповідному трактуванні вчених можна застосовувати до оцінювання економічного потенціалу підприємства, оскільки вони не сприяють розкриттю в повному обсязі сутності потенціалу. Вважаємо, що при комплексному підході до оцінювання вартості потенціалу підприємства з метою підвищення достовірності та об'єктивності його оцінки необхідно дотримуватися таких принципів (табл. 1).

Таблиця 1

Принципи оцінювання вартості потенціалу підприємства

Принцип	Характеристика принципу
1. Адекватність оцінки	Оцінювання елементів потенціалу у більшості випадків внаслідок відсутності загальноприйнятих оцінок можливостей і здатностей підприємства має ґрунтуватися на ретроспективних даних про ресурси, які оцінюються з урахуванням очікуваних змін в майбутніх доходах
2. Єдність оцінки	Забезпечує однаковість і незмінність підходів до оцінювання потенціалу протягом певного часу, що дасть можливість порівнювати дані по підприємству за різні періоди, а також із конкурентами
3. Гнучкість	Методи оцінювання мають урахувати конкретні умови діяльності підприємства, проте повинні включати показники, що дозволяють зіставити його можливості з роботою конкурентів
4. Розумної обережності	Передбачає критичне ставлення до інформації про елементи потенціалу для його оцінювання і за необхідності використання інформації з незалежних джерел
5. Безперервності	Оцінка вартості потенціалу підприємства має носити безперервний характер, оскільки постійно змінюються умови внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування суб'єкта господарювання
6. Врахування специфіки виробничого процесу	Врахування галузевих характеристик, технологічних процесів та організації виробничої діяльності шляхом введення окремих елементів економічного потенціалу
7. Грошовий вимірник	Остаточна оцінка вартості потенціалу проводиться у грошовому вираженні

Джерело: сформовано авторами

Для загального визнання оціночних принципів потенціалу підприємства необхідно, щоб вони відповідали певним критеріям. Проте, цьому питанню не приділяється достатньо уваги серед вчених. У більшості випадків мова йде про критерії оцінки потенціалу суб'єкта господарювання. Доцільно, на наш погляд, перш за все для обґрунтування принципів оцінювання потенціалу підприємства визначити їх критерії і виділити такі: доречність; об'єктивність; здійсненність. Принцип є доречним, якщо інформація про конкретний об'єкт оцінки суб'єкта господарювання має значення і приносить користь її споживачам. Критерій об'єктивності передбачає, що на інформацію про оцінку об'єкта не впливають особисті думки, дії чи оцінки осіб, які її готують. Тому він вимагає надійності оцінки, її перевіреності та відповідності об'єктивній реальності. Принцип є здійсненим, якщо його реалізація не спричиняє зайвих труднощів чи витрат. Запропоновані принципи оцінювання потенціалу підприємства (табл. 1) повністю корелюють з цими критеріями.

Що стосується критеріїв оцінки потенціалу підприємства, то наукові публікації свідчать про невисокий інтер-

ес вчених до визначення критеріїв оцінки та відсутність у вітчизняній економічній літературі єдиного підходу до їх вибору. Кожен із дослідників виділяє свої критерії, які інколи можуть взаємовиключатися. Зазвичай потенціал оцінюється в залежності від того, наскільки він відповідає місії та цілям підприємства, а також за стадіями життєвого циклу організації. Критерії в деяких публікаціях прирівнюють до групи показників ефективності діяльності підприємства [13, с. 76]. Також є думка, що головним критерієм оцінювання економічного потенціалу підприємства є економічна додана вартість, що генерується підприємством. При цьому Краснокутська Н. С. пропонує одночасне застосування статичного та динамічного критеріїв оцінки, відповідно, як ступінь і своєчасність реалізації потенціалу [6, с. 70].

Щоб більш точно розкрити зміст досліджуваного терміну, необхідно нагадати етимологію цього поняття. «Критерій (від грец. засіб судження) – це: 1. Мірило для визначення, оцінки предмета, явища; ознака, взята за основу класифікації. 2. Критерій істини – мірило достовірності знань, їхньої відповідності об'єктивній дійсності» [18]. Виходячи з цього критерії оцінювання потенціалу під-

приємства – це ознака, характеристика, параметри або їх сукупність, на основі яких формується оцінка потенціалу. На наш погляд, дотримання критеріїв повинно сприяти задоволенню потреб суб'єктів господарювання в актуальній та достовірній інформації щодо вартості та ефективності реалізації потенціалу для прийняття виважених управлінських рішень. Тому критеріями оцінювання економічного потенціалу підприємства, на нашу думку, є: включення в процес оцінювання по-максимуму всіх ресурсів, задіяних у фінансово-господарській діяльності; прийнятність (набір вимог, які повинні бути виконані для того, щоб здійснити оцінювання: продуктивність, вартість, зручність використання, надійність); функціональність (результати оцінювання мають відповідати потребам зацікавлених сторін і враховуватися при прийнятті та оцінці стратегічних рішень).

Водночас виникає необхідність визначити головний критерій, який би характеризував рівень та результативність управління потенціалом підприємства. Вважаємо, що головним критерієм оцінювання економічного потенціалу аграрного підприємства є збільшення знов створеної вартості (чистої продукції), що генерується підприємством. Цей показник є результатом економічної діяльності суб'єкта господарювання, а не ринково-спекулятивної кон'юнктури. Чиста продукція характеризує вартість новоствореного продукту через обсяг виробництва підприємства в грошовому вираженні за певний період часу. Бізнес створює вартість за умови одержання прибутку. У випадку збиткової діяльності знов створена вартість суттєво зменшується або навіть є від'ємною величиною, тобто зазнає руйнування, що буде свідчити про номінальне банкрутство підприємства, а отже, і про катастрофічну неефективність реалізації власного потенціалу.

Здатність підприємства до трансформації економічних ресурсів у процесі фінансово-господарської діяльності та створювати нову вартість орієнтує суб'єкт господарювання на довгострокове економічне зростання. Деякі науковці за критерій оцінювання економічного потенціалу підприємства приймають прибуток та економічну додану вартість – EVA. Дійсно, однією з найбільш поширених цілей діяльності суб'єктів господарювання є збільшення величини їх прибутку. Відповідно, приріст прибутку може розглядатися як один з можливих індикаторів потенціалу підприємств. Однак, показник прибутку є короткостроковим орієнтиром діяльності і не дає змоги об'єктивно визначити всі сторони прояву потенціалу підприємства. Зрештою, в аграрній сфері протягом тривалого періоду сформувався високий відсоток підприємств, які отримують збитки і є хронічно збитковими. Так, частка сільськогосподарських підприємств, які одержали чистий збиток збільшилася суттєво – з 11,1 % у 2015 р. до 21 % у 2022 р. [19, с. 137]. І тому прибуток не може бути показовим критерієм оцінювання потенціалу для таких підприємств. Показник EVA хоча і вважається оцінкою справжнього річного прибутку бізнесу потребує складних розрахунків, що в контексті оцінювання потенціалу підприємства ще більше ускладнить цей процес.

Подальший розвиток будь-якого підприємства завжди пов'язують із дослідженням наявного потенціалу.

Метою оцінювання потенціалу є визначення розміру сформованого економічного потенціалу, його достатності для досягнення цілей розвитку, динаміки цього розвитку, а також ефективності його реалізації. Позитивні зміни у величині економічного потенціалу та його ефективності дозволяють отримати інформацію про перспективні напрямки формування, збільшення та реалізації економічного потенціалу. Виходячи із сформульованих цілей, об'єктом оцінки має бути сформований економічний потенціал підприємства у його вартісному вимірі, та ефективність його реалізації, у т. ч. окремих елементів, відображену як у вартісних показниках, так і в інших вимірниках (натуральні, коефіцієнти тощо), які будуть характеризувати рівень забезпеченості, стан та ефективність використання відповідних ресурсів.

Потребує обґрунтування також цільова спрямованість оцінювання економічного потенціалу підприємства. Оцінку вартості власного потенціалу підприємства застосовують для розробки та підтвердження правильності обраної стратегії розвитку, виявлення переваг і можливостей, а також для зміцнення конкурентних позицій. Звичайно у такому випадку значно підвищується суб'єктивізм кінцевого результату оцінки, який може попередити лише якісне незалежне оцінювання. Однак проведення незалежної оцінки майна регламентується чітко визначеними правилами, включаючи укладення договору на оцінку, складання звіту про оцінку майна та висновку щодо його вартості на дату оцінки. Оцінювачі та суб'єкти оціночної діяльності несуть відповідальність за недостовірні або необ'єктивні оцінки майна відповідно до законодавства. Тому зазначені принципи оцінки майна в оціночній діяльності [15] не можуть в повному обсязі бути покладені в процес оцінки потенціалу підприємства. Хоча і професійні оцінювачі, і спеціалісти підприємства керуються однією метою – визначення вартості конкретного об'єкта для прийняття управлінських рішень суб'єктами господарювання в процесі управління, а більшість об'єктів оцінки є аналогічними для них, все одно використання цієї інформації носить різну практичну спрямованість. Незалежна оцінка вартості майна необхідна при прийнятті управлінських рішень стосовно інвестування, кредитування, страхування, здійснення реорганізаційних перетворень на підприємстві та інших питань, пов'язаних з оцінкою власності. Оцінка потенціалу підприємства дає можливість керівнику (власнику) на підставі одержаної інформації про вартість та ефективність реалізації потенціалу орієнтуватися в економічному становищі підприємства та будувати бізнес-стратегії.

Загалом процес оцінювання залежить від причин, які його ініціюють, та цілей, що переслідуються. При цьому один і той самий об'єкт на одну дату може мати різну вартість залежно від цілей оцінки, і її визначення здійснюється за допомогою різних методів. В остаточному підсумку оцінка потенціалу підприємства має: зосереджуватися на прогнозованому прибутку, а не лише на минулих витратах; бути незалежною від суб'єктивних факторів; аналізувати не стільки знання працівників, скільки технології, які забезпечують їх ефективне використання, такі як управлінські процеси, загальні моральні цінності, репутація підприємства тощо. Однак варто зазначити, що навіть незалежні

оцінювачі використовують кілька підходів, які спираються на ретроспективну інформацію більше, ніж на прогнозні дані. На практиці через відсутність єдиного набору прогнозів та припущень, прийнятих для всіх зацікавлених сторін, багато оцінок, врешті-решт, базуються на історичних даних, які коригуються з урахуванням очікуваних змін у майбутніх доходах. Звичайно, якщо це можливо, доцільно виконувати оцінювання на основі як прогнозних, так і ретроспективних даних. Зрештою, і потенціал підприємства, і підприємство як бізнес, і цілісний майновий комплекс, і окремі види майна оцінюються за подібними підходами, проте зміст методів у межах цих підходів суттєво різняться. Зокрема, необхідно зазначити, що під час оцінювання вартості об'єктів за ринковими цінами на підприємстві більшість із розроблених підходів через складність та громіздкість розрахунків, вади ринку не використовуються, або використовуються обмежено, що вимагає звернення до професійних оцінювачів.

У наукових працях, що стосуються проблем формування та реалізації потенціалу підприємства, недостатньо чітко окреслені напрями його оцінювання. Так, Гудзь Ю. Ф. пропонує здійснювати оцінку економічного потенціалу переробних підприємств АПК за двома напрямками: оцінка наявності та оцінка ефективності використання потенціалу переробного підприємства [2, с. 56]. На думку Николюк О. М. і Мартинчук І. В., процедура оцінювання ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства має включати три блоки: оцінку сучасного стану ресурсної бази; кількісне вимірювання ефективності використання ресурсного потенціалу; обчислення повноти використання потенціалу [11, с. 211]. Що стосується словосполучення «використання потенціалу», то виходячи із введених елементів потенціалу підприємства, крім матеріальних і трудових ресурсів, (наприклад, професійні знання, компетенції, менеджмент тощо), найбільш доречним є застосування терміну «реалізація потенціалу», оскільки тільки ресурси дійсно використовують на підприємствах, а знання, навички, вміння учасників господарських процесів та управлінську діяльність реалізують [7, с. 129].

Загалом у більшості наукових публікацій мова йде про оцінку економічного потенціалу підприємства без уточнення того, що саме підлягає оцінюванню: вартість потенціалу чи ефективність реалізації потенціалу. Крім того, оцінювання економічного потенціалу підприємства дослідники пропонують проводити в натуральному і вартісному вимірі [5, с. 56]. Дійсно, при оцінці величини економічного потенціалу підприємства необхідно враховувати загальний розмір економічних ресурсів, яким володіє й розпоряджається підприємство, як важливу складову потенціалу. Водночас вважаємо, що методологічно не вірно в контексті оцінювання величини економічного потенціалу аграрного підприємства проводити його оцінку в натуральних вимірниках в обсязі економічних ресурсів, які використовує підприємство, та кількості продукції, робіт і послуг, які можуть бути реалізовані підприємством, тому що ці дві складові не підлягають узагальненню, оскільки можуть значно відрізнятися один від одного за формою та змістом і мати різні натуральні одиниці виміру. Крім того, використання натуральних показників досить ускладнене при оцінюванні

таких «особливих» елементів потенціалу підприємства як трудові ресурси, технологія, знання, менеджмент, інформація тощо. У зв'язку з цим різноманітність натуральних показників, що характеризують їх, тільки збільшується. Як зазначають Железняк В. В. і Шило Л. А., «пошук універсального способу кількісної оцінки економічного потенціалу є малопродуктивним» [4]. Що стосується оцінки економічного потенціалу підприємства у вартісному вимірі у праці [5] шляхом визначення вартості активів підприємства і величини майбутніх економічних вигод, то потребує уточнення перелік активів як елементів потенціалу, розкриття їх методики оцінки та розрахунків останньої величини.

Багато науковців при оцінці економічного потенціалу підприємства використовують окремі показники або їх систему. При цьому існують різні погляди щодо кількості та характеру показників. Одні пропонують оцінювати потенціал підприємства за допомогою одного інтегрального (синтетичного) показника, інші – за допомогою спеціальних і загальних показників з обов'язковим зведенням спеціальних до загальних, а треті – за допомогою системи показників, при цьому зведення до загального не є обов'язковим. Визначення окремих оціночних показників економічного потенціалу підприємства, на наш погляд, співвідноситься більшою мірою з ефективністю реалізації потенціалу.

Можемо ще констатувати, що у наукових публікаціях чітко не розмежовуються методичні підходи та методи підходів оцінювання потенціалу підприємства [9, с. 142; 20, с. 65]. Підходи вважаються методами і навпаки. Лапін Є. В. виділяє такі методи оцінки економічного потенціалу промислового підприємства та його складових: експертний; бальний; рейтинговий; порівняльний аналіз; метод аналогії; факторний аналіз; методи математичного програмування [8, с. 12]. Полінкевич О. М. та Шостак Л. В. акцентують увагу на наступних підходах до оцінювання потенціалу підприємства: системний; відтворювальний; функціональний; вартісний; ресурсний; інституціональний; нормативний; оптимізаційний; ринковий; ексклюзивний; віртуальний; комплексний [21, с. 75]. У праці [14, с. 102], крім ресурсного та результативного підходів, згадується кінематичний підхід до комплексної оцінки потенціалу підприємства. Група дослідників пропонує проводити оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств з використанням показника їх ринкової вартості [3, с. 20]. Проте, як справедливо зазначає Гудзь Ю. Ф., методологія оцінки економічного потенціалу підприємств поєднує три загальновизнаних підходи, кожен із яких характеризується власним методичним інструментарієм: дохідний підхід; порівняльний (ринковий) підхід; витратний (якщо мова йде про оцінку окремих активів) [2, с. 52]. У рамках дохідного підходу найчастіше використовуються метод капіталізації та метод дисконтованих грошових потоків; у витратному підході – методи чистих активів та ліквідаційної вартості; при порівняльному підході – методи ринку капіталу, угод та галузевих коефіцієнтів. Оцінка може здійснюватися з використанням комбінацій цих підходів, здебільшого коли об'єкт оцінки складається з кількох взаємопов'язаних елементів, які оцінюються окремо [2, с. 52–53].

Вищезазначене свідчить, що, незважаючи на різні погляди на основні складові теорії потенціалу (сутність, зміст,

елементи потенціалу), всі науковці погоджуються щодо важливості оцінки економічного потенціалу підприємства. При цьому в залежності від змісту завдань, які вирішуються при дослідженні оцінки потенціалу підприємства в цілому та його окремих складових, можуть використовуватися різні підходи, методи, способи та показники. Деякі методи мають кілька модифікацій та варіантів, що ускладнює їх ідентифікацію та застосування. При цьому всі методи оцінки потенціалу підприємства мають недоліки та обмеження. Загалом на сьогоднішній день розроблено значну кількість методів оцінювання потенціалу підприємства, проте системності та систематизації у поглядах вчених немає, що створює проблемне поле для подальших досліджень у цій предметній галузі.

Висновки. Аналіз літературних джерел з проблематики оцінювання економічного потенціалу підприємства засвідчив про невирішеність кола теоретико-методологічних питань, пов'язаних із: розмежуванням понять «оцінка» і «оцінювання», які часто ототожнюються та вживаються як синоніми; відсутністю достатньо чіткої наукової позиції щодо визначення принципів оцінювання потенціалу; недостатньою увагою вчених до критеріїв оцінки потенціалу підприємства; обґрунтуванням цільової спрямованості оцінювання економічного потенціалу підприємства та напрямів його оцінювання; полемікою оцінювання економічного потенціалу підприємства в натуральному та вартісному вимірі; значною кількістю методів оцінювання потенціалу підприємства, що вимагає системності та систематизації; визначенням окремих оціночних показників економічного потенціалу підприємства, що більшою мірою співвідноситься з ефективністю його реалізації. До концептуальних засад оцінювання потенціалу підприємства віднесено сукупність принципів, мети і завдань оцінювання потенціалу, критеріїв, підходів та методів оцінювання його вартості. Запропоновані принципи оцінювання потенціалу підприємства, які повністю корелюють з визначеними критеріями цих принципів, будуть сприяти задоволенню потреб суб'єктів господарювання в актуальній та достовірній інформації щодо вартості та ефективності реалізації потенціалу для прийняття виважених управлінських рішень. Головним критерієм оцінювання економічного потенціалу аграрного підприємства визначено збільшення знов створеної вартості (чистої продукції), що генерується суб'єктом господарювання.

Дослідження виявило кілька ключових проблем оцінювання економічного потенціалу підприємства, які потребують подальшої уваги: необхідність створення ефективної системи збору, накопичення та використання надійної інформації про потенціал та його складові; розробка показників для оцінки обсягу та ефективності використання окремих елементів економічного потенціалу підприємства; вирішення питання узгодження вартісних та натуральних оцінок потенціалу; потреба в обґрунтуванні та створенні інтегрального показника для оцінки реалізації економічного потенціалу підприємства; розробка моделей оцінки елементів потенціалу, що не піддаються точному вимірюванню (наприклад, інноваційного, підприємницького, конкурентного потенціалу); створення методів для приведення до порівняльного вигляду абсолютних (наприклад, прибутку) та відносних (рентабельність, коефіцієнти

ліквідності тощо) показників, що описують стан, динаміку та ефективність використання ресурсів, що є в розпорядженні підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудзь Ю. Ф. Методологічні основи оцінювання економічного потенціалу переробного підприємства АПК. *Інтелект XXI*. 2016. № 6. С. 61–75. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2016/2016_6/6.pdf
2. Гудзь Ю. Ф. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу переробних підприємств АПК. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2016. Вип. 15. С. 52–57. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/15-2016/14.pdf>
3. Ємельянов О. Ю., Петрушка Т. О., Лесик Л. І. Особливості оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств з використанням показника їх ринкової вартості. *КОГОС. Ми-стецтво наукової думки*. 2020. № 10. С. 18–21. DOI: <https://doi.org/10.36074/2617-7064.10.004>
4. Железняк В. В., Шило Л. А. Дослідження підходів до формування системи показників кількісної та якісної оцінки економічного потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2010. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=313>
5. Жилінська Л. О. Основні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства. *Економічний часопис-XXI*. 2012. № 9–10. С. 53–56. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/48331/16-Zhilinska.pdf?sequence=1>
6. Краснокутська Н. С. Методологічні основи оцінювання реалізації потенціалу підприємства. *Академічний огляд*. 2010. № 1 (32). С. 67–72. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/0abc7e8a-de11-4aa2-8a80-d9e644b56b8f/content>
7. Краснокутська Н. С. Управління потенціалом торговельного підприємства : монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 322 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/27811e22-7928-4aee-be0e-39b14856a88b/content>
8. Лапін Є. В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : автореф. ... дис. д-ра екон. наук : 08.07.01. Харків, 2006. 37 с. URL: <https://www.kpi.kharkov.ua/archive/PhD/abstract/2006/Лапін%20Є.В.%20-%20Економічний%20потенціал%20підприємств%20промисловості%20-%20формування,%20оцінка,%20управління.pdf>
9. Лисенко А. М. Аналітична оцінка ресурсно-виробничого складника економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2022. № 1 (124). С. 134–144. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-1-23>
10. Мармуль Л., Лугова О. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств. *Економіст*. 2012. № 2. С. 24–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2012_2_7
11. Николук О. М., Мартинчук І. В. Методика оцінювання ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованих сільськогосподарських підприємств. *Проблеми економіки*. 2018. № 1 (35). С. 207–213. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-1_0-pages-207_213.pdf
12. Рудаченко О. О., Єсіна В. О. Методи оцінки потенціалу економічних суб'єктів у системі соціально-економічного розвитку країни. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 3 (20). С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-3-21>

13. Божанова О. В. Управління економічним потенціалом підприємств: теоретичний аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 30. С. 71–77. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/9558/1/Bozhanova.pdf>
14. Сарай Н. І. Виробничий потенціал підприємства: сутність та особливості діагностики. *Інноваційна економіка*. 2012. № 12 (38). С. 100–103. URL: https://library.wunu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/Факультет%20ЕУ/КафЕПіК/Сарай%20Н.%20І/виробничий%20потенціал%20підприємства%20сутність.PDF
15. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/2739874>
16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
17. Сенченко В. В. Оцінка ефективності використання нематеріальних активів на підприємствах України. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 1 (1). С. 359–371. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-359-371](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-359-371)
18. Критерій. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%CA%F0%E8%F2%E5%F0%B3%E9>
19. Сільське господарство України за 2022 рік: статистичний збірник / відпов. за вип. О. Прокопенко. Київ: Державна служба статистики України. 2023. 163 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/09/S_gos_22.pdf
20. Безнос С. В., Галкін О. В. Організація оцінки потенціалу промислового потенціалу // Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 5–6 червня 2018 р.). Одеса, ОНПУ, 2018. С. 65–66. URL: https://economics.net.ua/files/science/form_ek_rozv/2019/s4.pdf
21. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб. / за ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 592 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16668/1/PRB_Veza_2019.pdf
2016. <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/15-2016/14.pdf>
- “Kryterii” [Criterion]. Sловник inshomovnykh sliv. <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%CA%F0%E8%F2%E5%F0%B3%E9>
- Krasnokutskaya, N. S. “Metodologichni osnovy otsiniuvannya realizatsii potentsialu pidpriemstva” [Methodological Foundations of Assessing the Realization of the Enterprise's Potential]. *Akademichniy ohliad*. 2010. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/0abc7e8a-de11-4aa2-8a80-d9e644b56b8f/content>
- Krasnokutskaya, N. S. “Upravlinnia potentsialom torhovelnoho pidpriemstva” [Managing the Potential of a Trading Enterprise]. *Kharkiv: Khark. derzh. un-t kharchuvannya ta torhivli*, 2012. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/27811e22-7928-4aee-be0e-39b14856a88b/content>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <https://www.kmu.gov.ua/npas/2739874>
- Lapin, Ye. V. “Ekonomichniy potentsial pidpriemstv promyslovosti: formuvannya, otsinka, upravlinnia” [Economic Potential of Industrial Enterprises: Formation, Assessment, Management]. <https://www.kpi.kharkov.ua/archive/PhD/abstract/2006/Лапін%20Є.В.%20-%20Економічний%20потенціал%20підприємств%20промисловості%20-%20формування,%20оцінка,%20управління.pdf>
- Lysenko, A. M. “Analitichna otsinka resursno-vyrobnychoho skladnyka ekonomichnoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv” [Analytical Assessment of the Resource and Production Component of the Economic Potential of Agricultural Enterprises]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, no. 1(124) (2022): 134–144. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-1-23>
- Marmul, L., and Luhova, O. “Metodychni pidkhody do otsinky ekonomichnoho potentsialu silskohospodarskykh pidpriemstv” [Methodological Approaches to Assessing the Economic Potential of Agricultural Enterprises]. *Ekonomist*. 2012. http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2012_2_7
- Nykoliuk, O. M., and Martynchuk, I. V. “Metodyka otsiniuvannya resursnoho potentsialu innovatsiino oriєntovanykh silskohospodarskykh pidpriemstv” [Methodology for Assessing the Resource Potential of Innovatively Oriented Agricultural Enterprises]. *Problemy ekonomiky*. 2018. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-1_0-pages-207_213.pdf
- “Potentsial i rozvytok biznesu” [Business Potential and Development]. *Luts'k: Vezha-Druk*, 2019. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16668/1/PRB_Veza_2019.pdf
- Rudachenko, O. O., and Yesina, V. O. “Metody otsinky potentsialu ekonomichnykh subiektiv u systemi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy” [Methods for Assessing the Potential of Economic Entities in the System of Socio-economic Development of the Country]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*, no. 3(20) (2020): 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-3-21>
- “Sil'ske hospodarstvo Ukrainy za 2022 rik: statystychnyi zbirnyk” [Agriculture of Ukraine for 2022: statistical compilation]. *Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. 2023. https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/09/S_gos_22.pdf
- Sarai, N. I. “Vyrobnychiy potentsial pidpriemstva: sutnist ta osoblyvosti diahnozyky” [Production Potential of the Enterprise: Essence and Features of Diagnostics]. *Innovatsiina ekonomika*. 2012.

REFERENCES

Beznos, S. V., and Halkin, O. V. “Orhanizatsiia otsinky potentsialu promyslovoho potentsialu” [Organization of Industrial Potential Assessment]. *Formuvannya potentsialu ekonomichnoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv*. Odesa, ONPU, 2018. https://economics.net.ua/files/science/form_ek_rozv/2019/s4.pdf

Bozhanova, O. V. “Upravlinnia ekonomichnym potentsialom pidpriemstv: teoretychnyi aspekt” [Managing the Economic Potential of Enterprises: a Theoretical Aspect]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. 2010. <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/9558/1/Bozhanova.pdf>

Hudzy, Yu. F. “Metodologichni osnovy otsiniuvannya ekonomichnoho potentsialu pererobnoho pidpriemstva APK” [Methodological Foundations of Assessing the Economic Potential of an Agro-industrial Complex Processing Enterprise]. *Intelekt XXI*. 2016. http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2016/2016_6/6.pdf

Hudzy, Yu. F. “Metodychni pidkhody do otsinky ekonomichnoho potentsialu pererobnykh pidpriemstv APK” [Methodological Approaches to Assessing the Economic Potential of Agro-industrial Complex Processing Enterprises]. *Naukovy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*.

https://library.wunu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/Факультет%20ЕУ/КафЕПіК/Сарай%20Н.%20І/виробничий%20потенціал%20підприємства%20сутність.PDF

Senchenko, V. V. "Otsinka efektyvnosti vykorystannia nematerialnykh aktiv na pidpriemstvakh Ukrainy" [Assessment of the Effectiveness of the use of Intangible Assets at Ukrainian Enterprises]. *Uspikhy i dosiagnennia u nautsi*, no. 1(1) (2024): 359-371.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-359-371](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-359-371)

Yemelianov, O. Yu., Petrushka, T. O., and Lesyk, L. I. "Osoblyvosti otsiniuvannia potentsialu ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv z vykorystanniam pokaznyka yikh rynkovoї var-tosti" [Features of Assessing the Potential for Economic Development of Enterprises Using Their Market Value Indicator]. *LOHOS. Mystetstvo naukovoї dumky*, no. 10 (2020): 18-21. DOI: <https://doi.org/10.36074/2617-7064.10.004>

Zhelezniak, V. V., and Shylo, L. A. "Doslidzhennia pidkhodiv do formuvannia systemy pokaznykiv kilkisnoi ta yakisnoi otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva" [Research on Approaches to Forming a System of Indicators for Quantitative and Qualitative Assessment of the Economic Potential of an Enterprise]. *Efektivna ekonomika*. 2010. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=313>

Zhylynska, L. O. "Osnovni pidkhody do otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva" [Basic Approaches to Assessing the Economic Potential of an Enterprise]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI*. 2012. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/48331/16-Zhilinska.pdf?sequence=1>

Стаття надійшла до редакції 01.03.2025 р.

Статтю прийнято до публікації 15.03.2025 р.